

Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль
районы башкарма комитетының “Мәктәпкәчә мәгариф идарәсе”
муниципаль бюджет учреждениясе

Проект : “Яз” (уртанчылар төркеме)

Авторы: Вәлиева Әлфия Вәлижан кызы
13нче төркемнең тәрбиячесе

Теманың актуальлеге:

- Сак һәм кайгыртучан караш табигатькә карата тәрбияләү шул вакытта булыр, качан балалар гади белемнәрне табигать турында белерләр, аны күзәтергә өйрәнерләр, матурлыкларын күрерләр.
- Балаларның табигать белән танышу: ул аларның аңында реалистик белемнәр дөнья турында мәгарифләр, хисле тәҗрибәдә нигезләнган чарасы.
- Балачакта барлык табигатне күрергә һәм ишетергә булдыру, сабийларда тирән кызыксыну анарга чыгара белемнәрне киңәйтә, холыкны һәм игътибарны формалаштырырга ярдәм итә. Бәйләнешле сөйләмне кочәйтү, ачык үз фикерләрен аңлатырга белү, табигатькә карата яратуны һәм кызыксынуны формалаштыру

Проблема:

Балаларда язның үзгәрешләре табигаттә белемнәр формалаштырылмаган. Алар язның чорларын чагыштыра алмыйлар. Язның беренче чәчәкләр турында төшенчәләре юк. Кышлый торган кошлар турында, аларның яз чораларында яшәү турында өз генә беләләр. Киләчәк ел фасылы һәм хайваннарның, кошларның, үсемлекләренң тәртип арасында гади бәйләнешләренә куя алмыйлар.

- **Проектның максаты:** балаларның ел фасылы - яз билгеләре турындагы белемнәрен ныгыту, табигат күренешләре һәм алар арасындагы бәйләнеш турындагы күзаллауларын формалаштыру.
- **Бурычлар:**
- **Балалар өчен:** Тел өйрәнүгә кызыксыну уяту;
- Балаларны күзәтергә, эзләнәргә, фикерләргә, шул фикерне ачык итеп әйтә белергә, проект эшендә кулланырга өйрәтү, узара килешеп эшләргә өйрәтү;
- Матурлыкны күрү, соклану хисләре тудыру;
- “Яз” темасы буенча белемнәрен камилләштерү.
- **Әти-әниләр өчен:** Әти-әниләр, балалар, тәрбияче белән бердәм эш алып баруны камилләштерү.

Проектның этаплары.

- **Өзерлек этабы:**

- Проектның темасын сайлау.
- Актуальлеген ачыклау.
- Проект буенча материал жыю.
- Уеннар картотекасын ясау.
- Эти-эниләр өчен консультацияләр ясау.

- **Төп этап:**

- “Яз” темасы буенча шөгылләр үткәрү.
- “Яз” темасы буенча уеннар оештыру.
- “Яз” темасы буенча матур әдәбият уку.
- “Яз” темасы буенча картиналар карау.
- “Яз” темасы буенча энгәмә һәм күзәтү.

- **Йомгаклау:**

- - презентация ясау;
- - “Яз” темасы буенча эти-эниләр өчен күргәзмә оештыру.
- - кисеп-ябыштыру “Сьерчыклар өйртлары” күмәк эше.

- **Көтелгән нәтижә:**

- Эти-эниләр белән ныклы бәйләнеш булдыру;
- Ижади эшчәнлек, күзәтүләр тәҗрибәсе аша балаларның яз турында белемләрөн ныгыту һәм формалаштыру.

Проектның эш планы.

- Хәрәкәтле уеннар: “Кояш һәм янгыр”, “Кошлар”, “Сез яңгырдан куркасызмы?”, “Көтүче”, “Куяннар”, “Яңгыр”, “Бакалар”.
- Дидактик уеннар: “Кышлар”, “Нәрсә үзгәрде?”, “Что с начало, что потом?”, “Бу кайчан була?”, “Чудо цветок”. Бармак уеннары: “Агачлар”, “Тамырлар”, “Иртәнге яз”, “Кышлар кайта”.
- Танып белү: Тема. “Кар бабай язны өзлий”. Сөйләм теле үстерү: Тема: “Аюның язгы мажаралары”. Матур әдәбият белән таныштыру: Константин Ушинскийның “Хайваннар бәхәсе” әсәрен уку, такмаклар, табышмаклар, шигерләр: «Подснежники» С.Вангели. “Жил белән Кояш” Габдулла Тукай, “Бу кайсы вакыт?” Габдулла Тукай, “Яз житә” Фатих Кәрим, “Яз килә” Нур Гайсин, “Яз” Резеда Вәлиева, “Апрель” Самуил Маршактан, “Сыерчыклар” Әминә Бикчәнтәева. Рәсем: «Весна, ручейки, солнце, ярко светит» Т.С. Комарова 78 стр. Әвәлү: «Красивая птичка», Т.С. Комарова 77 стр. Кисеп-ябыштыру: “Скворечник для птиц”. Жыр: “Тамчылар бии”, А.Батыршин, “Яз килде”, М.Бикбова, “Яз життә”, Ж.Фәйзи.
- Рәсемнәр карау: “Яз көне кошлар кайта”, “Урманда яз”, “Умырзая”, “Гөрләвекләр агалар”. Әнгәмәләр: “Бакчага килгәндә нәрсәләр күрдөң?”, “Ел фасылы – яз”, “Узеңне урамда тоту белү”, “Хайваннар яз килгәч”.
- Күзәтү: “Песи талы ботагы”, “Гөрләвекләр”, “Кошларны күзәтү”, “Жилне күзәтү”, “Һава торышын күзәтү”.
- Эти-әниләрөчен консультацияләр: «Экологическое воспитание детей в семье», «Безгә яз килә», «Весенний лед-источник повышенной опасности», «Весна идёт, весне дорогу», “Кышлар”.

Рәсем

Уеннар

Кул эше: “Болыт һәм яңгыр”

Күзәтү: “Песи талы ботагы”

Кисеп-ябыштыру “Сьерчыклар өйртлары” күмәк эше

Әти-әниләр өчен күргәзмә оештыру

